EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

21. september 2010 *

Sisukord

I – Õiguslik raamistik ..... I - 8558

II – Vaidluse taust ..... I - 8563

III – Vaidlustatud kohtuotsus ..... I - 8566

IV – Menetlus Euroopa Kohtus ..... I - 8569

V – Poolte nõuded ..... I - 8570

A – Kohtuasi C-514/07 P: Rootsi *vs.* API ja komisjon ..... I - 8570

B – Kohtuasi C-528/07 P: API *vs.* komisjon ..... I - 8572

C – Kohtuasi C-532/07 P: komisjon *vs.* API ..... I - 8573

VI – Apellatsioonkaebused ..... I - 8575

A – Komisjoni esitatud apellatsioonkaebus (kohtuasi C-532/07 P) ..... I - 8575

1. Esimene väide ..... I - 8575

a) Poolte argumendid ..... I - 8576

b) Euroopa Kohtu hinnang ..... I - 8580

2. Teine väide ..... I - 8589

a) Poolte argumendid ..... I - 8590

b) Euroopa Kohtu hinnang ..... I - 8591

* * Kohtumenetluse keel: inglise.

3. Kolmas väide ..... I - 8594

a) Poolte argumendid ..... I - 8594

b) Euroopa Kohtu hinnang ..... I - 8595

B – Rootsi Kuningriigi (kohtuasi C-514/07 P) ja API (kohtuasi C-528/07 P) esitatud apellatsioonkaebused ..... I - 8597

1. Esimene väide ..... I - 8597

a) Poolte argumendid ..... I - 8597

b) Euroopa Kohtu hinnang ..... I - 8599

2. Teine väide ..... I - 8600

a) Poolte argumendid ..... I - 8600

b) Euroopa Kohtu hinnang ..... I - 8601

VII – Kohtukulud ..... I - 8604

Liidetud kohtuasjades C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P,

mille ese on kolm Euroopa Kohtu põhikirja artiklil 56 põhinevat apellatsioonkaebust, millest esimene on esitatud 20. novembril 2007 ja kaks ülejäänut 27. novembril 2007,

Rootsi Kuningriik (C-514/07 P), esindajad S. Johannesson, A. Falk, K. Wistrand ja K. Petkovska,

apellatsioonkaebuse esitaja,

keda toetavad:

Taani Kuningriik, esindaja: B. Weis Fogh,

Soome Vabariik, esindaja: J. Heliskoski,

menetlusse astujad apellatsioonimenetluses,

teised menetlusosalised:

Association de la presse internationale ASBL (API), asukoht Brüssel (Belgia), esindajad: *Rechtsanwalt* S. Völcker, *Rechtsanwalt* J. Heithecker, *avocat* F. Louis ja *solicitor* C. O'Daly,

hageja esimese astme kohtus,

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Docksey, V. Kreuschitz ja P. Aalto, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimese astme kohtus

ja

Association de la presse internationale ASBL (API) (C-528/07 P), asukoht Brüssel (Belgia), esindajad: *Rechtsanwalt* S. Völcker, *avocat* F. Louis ja *solicitor* C. O'Daly,

apellatsioonkaebuse esitaja,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Docksey, V. Kreuschitz ja P. Aalto, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimese astme kohtus,

keda toetab:

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: E. Jenkinson ja S. Behzadi-Spencer, keda abistas *barrister* J. Coppel,

menetlusse astuja apellatsioonimenetluses,

ja

Euroopa Komisjon (C-532/07 P), esindajad: C. Docksey, V. Kreuschitz ja P. Aalto, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

apellatsioonkaebuse esitaja,

keda toetab:

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: E. Jenkinson ja S. Behzadi-Spencer, keda abistas *barrister* J. Coppel,

menetlusse astuja apellatsioonimenetluses,

teine menetlusosaline:

Association de la presse internationale ASBL (API), asukoht Brüssel (Belgia), esindajad: *Rechtsanwalt* S. Völcker, *avocat* F. Louis ja *solicitor* C. O'Daly,

hageja esimese astme kohtus,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano (ettekandja), J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, R. Silva de Lapuerta, C. Toader, kohtunikud A. Rosas, K. Schiemann, E. Juhász, T. von Danwitz ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretärid: asekohtusekretär H. von Holstein ja ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. juuni 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 1. oktoobri 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Rootsi Kuningriik, Association de la presse internationale ASBL (edaspidi „API") ja Euroopa Ühenduste Komisjon taotlevad oma apellatsioonkaebustes Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsuse tühistamist kohtuasjas T-36/04: API *vs.* komisjon (EKL 2007, lk II-3201, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), millega kohus osaliselt tühistas komisjoni 20. novembri 2003. aasta otsuse (edaspidi „vaidlusalune otsus"), millega jäeti rahuldamata API taotlus tutvuda komisjoni seisukohtadega, mis on esitatud teatavates Euroopa Kohtu ja Üldkohtu menetluses olevates kohtuasjades.

I – Õiguslik raamistik

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331) põhjendused 1, 2, 4 ja 11 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Euroopa Liidu lepingu artikli 1 teises lõigus on talletatud avalikkuse põhimõte tõdemusega, et leping tähistab uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu

loomises, kus otsused tehakse nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik.

(2) Avalikkus võimaldab kodanikel osaleda rohkem otsustamisprotsessis ja tagab juhtorganitele suurema legitiimsuse ning tulemuslikkuse ja suurema vastutuse kodanike ees demokraatlikus süsteemis. Avalikkus aitab tugevdada demokraatia ja põhivabaduste austamise põhimõtet, nagu need on sätestatud EL lepingu artiklis 6 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.

[…]

(4) Käesoleva määruse eesmärk on rakendada võimalikult täieulatuslikult ellu avalikkuse õigus juurde pääseda dokumentidele ning sätestada sellise juurdepääsu üldpõhimõtted ja piirangud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 255 lõikele 2.

[…]

(11) Põhimõtteliselt peaksid kõik institutsioonide dokumendid olema üldsusele kättesaadavad. Tuleks siiski teha erandeid, et kaitsta teatavaid üldisi ja erahuve. Institutsioonidel peaks olema õigus kaitsta vajaduse korral oma sisemisi nõupidamisi ja arutelusid, et tagada võime täita oma ülesandeid. Erandite hindamisel peaksid institutsioonid kõigil liidu tegevusaladel võtma arvesse ühenduse õigusaktides sisalduvaid põhimõtteid isikuandmete kaitse kohta."

3 Määruse artikli 1 punkt a sätestab:

„Käesoleva määruse eesmärk on:

a) määrata kindlaks põhimõtted, tingimused ning üldiste või erahuvidega põhjendatud piirangud, mis reguleerivad EÜ asutamislepingu artiklis 255 ettenähtud juurdepääsuõigust Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni (edaspidi „institutsioonid") dokumentidele, nõnda et neile dokumentidele oleks tagatud võimalikult laiaulatuslik juurdepääs".

4 Sama määruse artikli 2 lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Kõigil liidu kodanikel ning kõigil füüsilistel ja juriidilistel isikutel, kelle elukoht või registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus tutvuda institutsioonide dokumentidega, arvestades käesolevas määruses sätestatud põhimõtteid, tingimusi ja piiranguid.

[…]

3. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi institutsiooni käsutuses olevate dokumentide suhtes, see tähendab institutsiooni koostatud ja talle saadetud ning tema valduses olevate dokumentide suhtes kõikides Euroopa Liidu tegevusvaldkondades."

5 Määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõiked 2, 4 ja 6, mis käsitlevad erandeid dokumentidega tutvumise õigusest, näevad ette:

„2. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

– […]

– kohtumenetlust ja õigusnõustamist,

– kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki,

välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.

[…]

4. Kolmandate isikute dokumentide puhul konsulteerib institutsioon kolmanda isikuga, et hinnata, kas tuleks kohaldada lõike 1 või 2 erandit, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et dokument tuleb avaldada või et seda ei tohi avaldada.

[…]

6. Kui mõni eranditest hõlmab ainult osa dokumendist, avalikustatakse dokumendi ülejäänud osad."

6 Sama määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt „[võib taotleja taotluse rahuldamisest] osalise või täieliku keeldumise korral […] 15 tööpäeva jooksul institutsiooni vastuse saamisest arvates teha kordustaotluse, milles palub institutsioonil oma seisukoht läbi vaadata".

7 Nimetatud määruse artikli 8 lõige 1 näeb ette:

„Kordustaotlus lahendatakse viivitamata. 15 tööpäeva jooksul alates sellise taotluse registreerimisest lubab institutsioon juurdepääsu taotletud dokumendile ja tagab selle juurdepääsu kõnealuse ajavahemiku jooksul vastavalt artiklile 10 või siis esitab kirjalikus vastuses osalise või täieliku keeldumise põhjused. […]"

8 Määruse nr 1049/2001 artikli12 lõige 2 sätestab:

„Eelkõige tuleks teha vahetult juurdepääsetavaks seadusandlikud dokumendid, see tähendab dokumendid, mis on koostatud või saadud liikmesriikides või liikmesriikide jaoks siduvate õigusaktide vastuvõtmismenetluse käigus, kui artiklitest 4 ja 9 ei tulene teisiti."

II – Vaidluse taust

9 Belgias asuvaid välisajakirjanikke koondav mittetulundusorganisatsioon API taotles 1. augusti 2003. aasta kirjas määruse nr 1049/2001 artikli 6 alusel komisjonilt juurdepääsu kõigile kirjalikele seisukohtadele, mis viimane oli esitanud Üldkohtule või Euroopa Kohtule järgmistes kohtuasjades:

– T-209/01: Honeywell *vs*. komisjon ja T-210/01: General Electric *vs*. komisjon;

– T-212/03: MyTravel *vs*. komisjon;

– T-342/99: Airtours *vs*. komisjon;

– C-203/03: komisjon *vs*. Austria;

– C-466/98: komisjon *vs*. Ühendkuningriik; C-467/98: komisjon *vs*. Taani; C-468/98: komisjon *vs*. Rootsi; C-469/98: komisjon *vs*. Soome; C-471/98: komisjon *vs*. Belgia; C-472/98: komisjon *vs*. Luksemburg; C-475/98: komisjon *vs*. Austria ja C-476/98: komisjon *vs*. Saksamaa (edaspidi „avatud taeva kohtuasjad”);

– C-224/01: Köbler ning

– C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg.

10 Komisjon rahuldas 17. septembri 2003. aasta kirjaga taotluse ainult selles osas, mis puudutab tutvumist seisukohtadega, mis on esitatud kohtuasjades C-224/01: Köbler ning C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, mille ese on EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotlused.

11 Ülejäänud osas jättis komisjon API taotluse rahuldamata, kinnitades rahuldamata jätmise vaidlusaluse otsusega vastavalt määruse nr 1049/2001 artikli 8 lõikele 1.

12 Kõigepealt ei võimaldanud komisjon tutvuda kohtuasjades T-209/01: Honeywell *vs.* komisjon ja T-210/01: General Electric *vs.* komisjon esitatud seisukohtadega sisuliselt sel põhjusel, et tegu oli vaidlusaluse otsuse tegemise ajal pooleli olevate kohtuasjadega ja seetõttu tuli kohaldada nimetatud määruse artikli 4 lõike 2 teises taandes sätestatud erandit, mis kaitseb kohtumenetlust.

13 Seejärel ei võimaldanud komisjon samale erandile tuginedes tutvuda kohtuasjas T-342/99: Airtours *vs.* komisjon esitatud seisukohtadega, sest kuigi see kohtuasi oli lõpetatud, oli see sellegipoolest tihedalt seotud kohtuasjaga T-212/03: MyTravel *vs.* komisjon, mis oli vaidlusaluse otsuse tegemise ajal alles pooleli. Viimati nimetatud

kohtuasjas esitatud seisukohtadega tutvumise taotlust pidas komisjon enneaegseks, ilma et hageja oleks seda järeldust hagiavalduses vaidlustanud.

14 Peale selle jättis komisjon rahuldamata API taotluse avatud taeva kohtuasjade osas, leides, et kuigi tegu on vaidlustatud otsuse tegemise ajaks juba lõpetatud kohtuasjadega, on nende ese EÜ artiklil 226 põhinev liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mistõttu kuulub kohaldamisele kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki kaitsev erand, mis on sätestatud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes.

15 Lõpuks jättis komisjon rahuldamata API taotluse kohtuasjas C-203/03: komisjon *vs.* Austria esitatud dokumentide osas. Ta leidis nimelt, et nende dokumentide suhtes on kohaldatav kohtumenetlust kaitsev erand, nagu ka kohtuasjades T-209/01: Honeywell *vs.* komisjon ja T-210/01: General Electric *vs.* komisjon esitatud dokumentide suhtes. Ta lisas ühtlasi, et taotlus tuleb niikuinii jätta rahuldamata ka nimetatud artikli 4 lõike 2 kolmanda taande alusel, kuna see säte välistab juurdepääsu kõigile dokumentidele, mis käsitlevad liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, juhul kui nende avalikustamine kahjustaks uurimise eesmärki, st komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vahelises vaidluses poolte kokkuleppe saavutamist.

16 Sama määruse artikli 4 lõike 2 lõpus sätestatu kohaldamise osas leidis komisjon, et antud juhul ei teeni asjassepuutuvate dokumentide avalikustamine ühtki ülekaalukat üldist huvi selle sätte tähenduses.

III – Vaidlustatud kohtuotsus

17 API esitas vaidlusaluse otsuse peale tühistamishagi, mille Üldkohus rahuldas vaid osaliselt.

18 Pärast meeldetuletust, et määruse nr 1049/2001 eesmärk on anda üldsusele võimalikult laiaulatuslik juurdepääs institutsioonide valduses olevatele dokumentidele, täpsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 51–57, et seda õigust võib teatud alustel siiski piirata. Selleks näeb määrus ette erandid, mida sellistena tuleb tõlgendada täht-tähelt ja mille kohaldamisel on põhimõtteliselt nõutav juurdepääsutaotluses osutatud dokumentide sisu konkreetne ja individuaalne hindamine, kuna ühegi erandiga kaitstud huvi kahjustamise oht ei tohi olla ainult oletuslik.

19 Üldkohus lisas nimetatud kohtuotsuse punktis 58 siiski, et selline hindamine ei ole nõutav kõikidel juhtudel. See ei pruugi ju olla vajalik, kui konkreetseid asjaolusid arvesse võttes on ilmselge, et juurdepääs tuleb anda või keelata. Sellise juhtumiga on tegu eelkõige siis, kui teatud dokumendid on ilmselgelt ja tervikuna hõlmatud mõne nimetatud määruses sätestatud erandiga.

20 Neid põhimõtteid rakendades kontrollis Üldkohus esmajärjekorras vaidlusaluse otsuse seda osa, mis käsitleb pooleliolevates kohtuasjades T-209/01: Honeywell *vs.* komisjon, T-210/01: General Electric *vs.* komisjon ja C-203/03: komisjon *vs.* Austria esitatud seisukohti.

21 Üldkohtu hinnangul on sellised dokumendid ilmselgelt ja tervikuna hõlmatud kohtumenetlust kaitsva erandiga seni, kuni asjassepuutuv menetlus on jõudnud kohtuistungi staadiumisse.

22 Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 78–81, tuleb nende dokumentide avaldamine enne kohtuistungi toimumist kindlasti ära hoida, et takistada komisjoni esindajate asetamist eelkõige üldsuse avaldatava välise surve alla. Lisaks võimaldab see vältida olukorda, kus erialaringkondade, ajakirjanduse ja üldisemalt avaliku arvamuse võimalik kriitika ja vastuväited nendes seisukohtades sisalduvate argumentide kohta võivad protsessuaalse võrdsuse põhimõtet rikkudes panna komisjonile lisaülesande. Ta võib ju tunda kohustust arvestada nendega oma positsiooni kaitsmisel kohtus, samas kui menetluspooled, kellel ei ole kohustust oma seisukohti avalikustada, saavad oma huve kaitsta ilma igasuguste väliste mõjutusteta.

23 Seega on komisjon alles pärast kohtuistungi toimumist kohustatud igal üksikjuhul läbi viima konkreetse hindamise kõigi kirjalike seisukohtade osas, millega tutvumise taotlus talle on esitatud.

24 Selles küsimuses lisas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 84 ja 85 esmalt, et seda järeldust ei saa seada kahtluse alla tõsiasi, et menetlusdokumentide avalikustamine on mitmes liikmesriigis lubatav ja et see on Euroopa Inimõiguste Kohtule esitatud menetlusdokumentide suhtes ette nähtud Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, kuna Euroopa Liidu kohtute kodukorrad ei näe ette kolmandate isikute õigust tutvuda menetlusdokumentidega, mis pooled on esitanud kohtukantseleile.

25 Seejärel leidis Üldkohus oma otsuse punktides 86–89, et komisjon ei saa tugineda Euroopa Liidu kohtute kodukordade sätetele, mis näevad ette, et poolte seisukohti käsitatakse põhimõtteliselt konfidentsiaalsetena, selleks et keelata nende seisukohtadega tutvumine ka pärast kohtuistungit. Euroopa Kohus on juba täpsustanud, et need sätted ei keela pooltel omaenda seisukohtade avalikustamist.

26 Lõpuks lisas Üldkohus oma otsuse punktides 90 ja 91, et seisukohtade avaldamata jätmine enne kohtuistungit on muu hulgas põhjendatud ka vajadusega kaitsta selle otsuse kasulikku mõju, millega asja menetlev kohus võib kuulutada kohtuistungi kinniseks.

27 Niisiis tegi Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 92 järelduse, et komisjon ei ole rikkunud ühtegi õigusnormi, kui ta ei hinnanud konkreetselt kohtuasjades T-209/01: Honeywell *vs.* komisjon, T-210/01: General Electric *vs.* komisjon ja C-203/03: komisjon *vs.* Austria esitatud seisukohti, ning et ta ei ole teinud hindamisviga, leides, et nende seisukohtade kaitsmiseks esines üldine huvi.

28 Lõpetuseks märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 100, et ka API ei ole esile toonud ülekaalukaid üldisi huve, mida asjassepuutuvate dokumentide avalikustamine võiks määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kohaselt teenida.

29 Teiseks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 105–107, käsitledes kohtuasjas T-342/99: Airtours *vs.* komisjon esitatud seisukohtadega tutvumist, et komisjoni keeldumine, mis põhineb selle kohtuasja ja poolelioleva kohtuasja T-212/03: MyTravel *vs.* komisjon tihedal seotusel, ei ole põhjendatud. Kohtuasi T-342/99 oli ju juba lõpetatud Üldkohtu 6. juuni 2002. aasta otsusega (EKL 2002, lk II-2585), nii et seisukohtade sisu oli juba muudetud avalikuks mitte ainult kohtuistungil, vaid ka

kohtuotsuse tekstis endas. Pealegi ei nähtu üksnes asjaolust, et lõpetatud kohtuasjas kohtule juba esitatud argumente on võimalik arutada ka sarnases kohtuasjas, kuidas selle tagajärjel tekib oht kahjustada veel poolelioleva menetluse kulgemist.

30 Kolmandaks ja viimaseks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 135–140, et komisjon ei saanud API taotlust tutvuda avatud taeva kohtuasjades esitatud seisukohtadega jätta rahuldamata kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki kaitsva erandi alusel, millele osutab määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmas taane. Need kohtuasjad olid ju juba kohtuotsusega lõpetatud, nii et taotletud dokumentide avalikustamisega ei saanud ohustada ühtki asjassepuutuvate liikmesriigi kohustuste rikkumise tõendamisele suunatud uurimistoimingut.

31 Sellest tulenevalt tühistas Üldkohus vaidlusaluse otsuse selles osas, mis puudutab juurdepääsu võimaldamisest keeldumist avatud taeva kohtuasjades Euroopa Kohtule ja kohtuasjas T-342/99: Airtours *vs.* komisjon Üldkohtule esitatud komisjoni seisukohtadele. Vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punktiga 2 jäeti API hagi ülejäänud osas rahuldamata.

IV – Menetlus Euroopa Kohtus

32 Euroopa Kohtu presidendi 23. aprilli 2008. aasta määrusega ja 19. mai 2008. aasta määrusega anti vastavalt Taani Kuningriigile ja Soome Vabariigile luba astuda menetlusse kohtuasjas C-514/07 P Rootsi Kuningriigi nõuete toetuseks.

33 Euroopa Kohtu presidendi 23. aprilli 2008. aasta määrusega anti Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile luba astuda menetlusse kohtuasjades C-528/07 P ja C-532/07 P komisjoni nõuete toetuseks.

34 Lõpuks otsustas Euroopa Kohtu president 7. jaanuari 2009. aasta määrusega liita kohtuasjad C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides.

V – Poolte nõuded

A – *Kohtuasi C-514/07 P: Rootsi vs. API ja komisjon*

35 Rootsi Kuningriik nõuab, et Euroopa Kohus tühistaks vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkti 2 ja vaidlusaluse otsuse tervikuna ning mõistaks kohtukulud välja komisjonilt.

36 API palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, millega Üldkohus tunnustas komisjoni õigust jätta avalikustamata oma seisukohad kohtuasjades, milles kohtuistung seisab alles ees;

– tühistada vaidlusaluse otsuse need osad, mida ei ole vaidlustatud kohtuotsusega juba tühistatud, või teise võimalusena saata kohtuasi Üldkohtule, et see lahendataks kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega, ja

– mõista komisjonilt välja kohtukulud, mis on seotud API vastusega apellatsioonkaebusele.

37 Taani Kuningriik palub Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkt 2 ning vaidlusalune otsus selles osas, millega „Üldkohus rikkus õigusnorme, kuna ta ei nõudnud järjekindlalt konkreetse hindamise läbiviimist iga juurdepääsutaotluses osutatud akti osas, et teha kindlaks, kas saab kohaldada määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 2 sätestatud erandit".

38 Soome Vabariik taotles kohtuistungil, et Euroopa Kohus tühistaks vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkti 2.

39 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta vaidlustatud kohtuotsus muutmata selles osas, millega on kinnitatud vaidlusalust otsust keelata juurdepääs API taotletud dokumentidele;

– mõista API-lt välja kohtukulud, mis komisjon kandis esimese astme kohtus ja seoses apellatsioonkaebusega, ja

– mõista Rootsi Kuningriigilt välja kohtukulud, mis komisjon kandis apellatsioonimenetluses.

B – *Kohtuasi C-528/07 P: API vs. komisjon*

40 API palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, millega Üldkohus tunnustas komisjoni õigust jätta avalikustamata oma seisukohad kohtuasjades, milles kohtuistung seisab alles ees;

– tühistada vaidlusaluse otsuse need osad, mida ei ole vaidlustatud kohtuotsusega juba tühistatud, või teise võimalusena saata kohtuasi Üldkohtule, et see lahendataks kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega, ja

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

41 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta vaidlustatud kohtuotsus muutmata selles osas, millega on kinnitatud vaidlusalust otsust keelata juurdepääs API taotletud dokumentidele;

– mõista API-lt välja kohtukulud, mis komisjon kandis esimese astme kohtus ja seoses apellatsioonkaebusega, ja

– mõista Rootsi Kuningriigilt välja kohtukulud, mis komisjon kandis apellatsioonimenetluses.

42 Ühendkuningriik palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

C – *Kohtuasi C-532/07 P: komisjon vs. API*

43 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, millega on tühistatud vaidlusalune otsus keelata API juurdepääs teatud dokumentidele pärast kohtuistungi kuupäeva kõikidel juhtudel, välja arvatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse osas;

– teha lõplik otsus käesolevas apellatsioonkaebuses tõstatatud küsimustes, ja

– mõista API-lt välja kohtukulud, mis komisjon kandis selles kohtuasjas ja seoses käesoleva apellatsioonkaebusega.

44 API palub Euroopa Kohtul:

– tunnistada apellatsioonkaebuse esimene väide vastuvõetamatuks selles osas, milles ei ole täpselt osutatud vaidlustatud kohtuotsuse need osad, mille tühistamist komisjon taotleb;

– tunnistada apellatsioonkaebuse teine väide vastuvõetamatuks;

– teise võimalusena jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata, ja

– mõista komisjonilt välja kohtukulud, mis API kandis apellatsioonkaebusele vastamisel.

45 Ühendkuningriik palub Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82 leidis, et pärast kohtuistungi toimumist on komisjonil kohustus hinnata igal üksikjuhul konkreetselt iga kirjalikku seisukohta, et otsustada määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teises taandes sätestatud kohtumenetlust kaitsva erandi kohaldamise küsimus, ja

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, millega Üldkohus tühistas vaidlusaluse otsuse jätta API taotlus rahuldamata avatud taeva kohtuasjades Euroopa Kohtule esitatud komisjoni seisukohtadega tutvumise osas.

VI – Apellatsioonkaebused

46 Esmajärjekorras on otstarbekas käsitleda apellatsioonkaebust kohtuasjas C-532/07 P ja seejärel analüüsida koos apellatsioonkaebusi kohtuasjades C-514/07 P ja C-528/07 P.

A – *Komisjoni esitatud apellatsioonkaebus (kohtuasi C-532/07 P)*

47 Komisjon esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kolm väidet, mis käsitlevad määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise ja kolmanda taande rikkumisi.

1. Esimene väide

48 Esimese väitega osutab komisjon, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta tõlgendas kohtumenetlusega seotud erandit nii, et institutsioonid peavad igal üksikjuhul hindama juurdepääsutaotlust seisukohtadele, mis on esitatud muus menetluses peale liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse, ja seda tuleb teha alates kohtuistungi toimumise kuupäevast.

a) Poolte argumendid

49 Komisjon selgitab seda väidet põhjendades esiteks, et selline tõlgendus toob esile vasturääkivuse vaidlustatud kohtuotsuses. Pärast seda, kui Üldkohus tunnustas, et dokumentidega tutvumise õigusest on tehtud üldist laadi erand, piiras ta selle kohaldamist ajaliselt kohtuistungi toimumisega, omistades sellele ekslikult määrava tähtsuse. Õigusemõistmise toimimise huvides ja tulenevalt nõudest vältida komisjoni esindajatele mis tahes välise surve avaldamist – neil alustel tegi Üldkohus järelduse, et asjaomane erand on kohaldatav kuni kohtuistungini – on tegelikult põhjendatud, et erand oleks kohaldatav kogu menetluse vältel ja seega kuni kohtuotsuse kuulutamiseni.

50 Teiseks ei võtnud Üldkohus arvesse hea õigusemõistmise ja nende isikute huve, keda menetluses mainitakse, kuid kes ei ole pooled või peamised menetlusse astujad. Täpsemalt ei võtnud Üldkohus arvesse ühenduste kohtute kujundatud tava, mille kohaselt nad võivad omal algatusel välja jätta poole või mõne teise menetluses esineva isiku nimed või muud kohtuasjaga seotud andmed, mis harilikult kuuluvad avaldamisele.

51 Kolmandaks on Üldkohus komisjoni arvates eiranud mitte ainult EÜ artiklit 255, mis ei viita Euroopa Kohtule, vaid ka ühenduste kohtute kodukordade asjassepuutuvaid sätteid, millest nähtub, et üldsusel ei ole juurdepääsu kohtutoimikusse pandud dokumentidele.

52 Neljandaks ei võtnud Üldkohus arvesse teiste menetluspoolte huve peale komisjoni huvide. Arvestades asjaolu, et eriti neis kohtuasjades, mille ese on otse esitatud hagi, viitavad poolte seisukohad niikuinii teiste poolte seisukohtadele, millele need vastavad, siis juhul, kui komisjon oleks kohustatud avalikustama oma kirjalike menetlusdokumentide sisu, mõjutaks see tegelikult paratamatult teise poole õigust kontrollida sel moel avatud juurdepääsu omaenda seisukohtadele ja argumentidele.

53 Viiendaks ilmneb määruse nr 1049/2001 ettevalmistavatest materjalidest, et ühenduse seadusandja ei soovinud jätta määruse kohaldamisalast täielikult välja dokumente, mille institutsioonid on koostanud ja mida nad valdavad ainuüksi kohtumenetluse otstarbel.

54 Kuuendaks ja viimaseks märgib komisjon, et lahendus, mille Üldkohus leidis, on vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga, eriti 11. jaanuari 2000. aasta otsusega liidetud kohtuasjades C-174/98 P ja C-189/98 P: Madalmaad ja van der Wal *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-1), milles Euroopa Kohus toonitas, et kui komisjon lahendab dokumentidele juurdepääsu taotlust, võib ta olla kohustatud enne nende mis tahes võimalikku avalikustamist konsulteerima liikmesriigi kohtuga, juhul kui olukord nõuab, et institutsioon võtaks üksi vastu otsuse dokumentide kogumi avalikustamise kohta, mis on seotud poolelioleva kohtuasjaga või mis on esitatud ühenduste kohtutele või on nende koostatud. See läheks vastuollu institutsioonil lasuva kohustusega austada ühtaegu teiste poolte õigusi kaitsta oma huve ühenduste kohtutes ja neis kohtutes kehtivate menetlusnormidega.

55 Ühendkuningriik lisab komisjoni nõudeid toetades kõigepealt, et Üldkohus tegi otsuse *ultra petita*, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82 märkis, et „pärast kohtuistungi toimumist on komisjonil kohustus hinnata konkreetselt igat taotletud dokumenti, et tuvastada just selle sisust lähtuvalt, kas seda võib avalikustada või kahjustaks selle avalikustamine asjaomast kohtumenetlust". Sama kohtuotsuse punktist 75 nähtub,

et oma tühistamishagis ei taotlenud API Üldkohtu hinnangut nende seisukohtadele juurdepääsutaotluste küsimuses, mis olid esitatud ajavahemikul kohtuistungi päevast kohtuotsuse kuulutamise päevani, kuna kõigis kolmes kohtuasjas, nimelt kohtuasjades T-209/01: Honeywell *vs*. komisjon, T-201/01: General Electric *vs*. komisjon ja C-203/03: komisjon *vs*. Austria ei olnud siis, kui API taotles juurdepääsu komisjoni seisukohtadele, kohtuistungit veel toimunud.

56 Ühendkuningriik leiab seejärel, et institutsioonid peavad saama tugineda dokumendiliikide suhtes kehtivatele üldist laadi oletustele ja et seisukohtade avalikustamine erineb oma olemuselt asutusesisese haldusdokumendi avalikustamisest. Seda kinnitab muu hulgas ka viis, kuidas ühenduse seadusandja käsitab kohtumenetluse dokumente, mille erilisust kajastab määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teises taandes ette nähtud erand. Lõpuks on Ühendkuningriigi arvates sobimatu ja kahjustab head õigusemõistmist see, kui kohtumenetlus on allutatud välistele mõjutustele.

57 API vaidlustab kõik argumendid, millega komisjon oma esimest väidet põhjendab.

58 Esiteks on komisjoni esindajatele kõikvõimaliku välise mõju avaldamine üksnes kohtumenetluse avalikkuse tagajärg ja see ei saa õigustada lahendust, milleni jõudis Üldkohus. Igal juhul on see argument vastuolus vajadusega tõlgendada dokumentidega tutvumise õigusest tehtud erandeid kitsendavalt ning Üldkohtu leitud lahendus on vastuolus põhimõttega anda institutsioonide dokumentidele võimalikult laiaulatuslik juurdepääs, arvestades seda, et nii kohtuistungi ettekanne kui ka kohtuistung ise on lünklikud ega ole seetõttu läbipaistvuse tagamiseks piisavad.

59 Teiseks leiab API, et Euroopa Kohtu praktika, mis seisneb selles, et jäetakse välja hagejate või teiste isikute nimed, keda menetlus puudutab, samuti selle kodifitseerimine Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorra artikli 44 lõikes 4, ei saa õigustada erandi tegemist määrusest nr 1049/2001 tulenevatest kohustustest, kuna määrusel on kõrgem õiguslik jõud.

60 Kolmandaks kuuluvad dokumendid, millega API soovis tutvuda, ilmselgelt EÜ artikli 255 kohaldamisalasse, kuna tegu on komisjoni valduses olevate dokumentidega, mille ta ise on koostanud. Teiste sõnadega, API ei küsinud juurdepääsu Euroopa Kohtu valduses olevatele dokumentidele, millele EÜ artikkel 255 ei viita. Igal juhul on komisjoni sellekohane argument vastuvõetamatu, kuna selles ei ole täpsustatud, milline osa vaidlustatud kohtuotsusest on vaidlustatud.

61 Neljandaks ei täpsustanud komisjon, millised olid need kolmandate isikute huvid, mida asjaomaste dokumentide hilisem avalikustamine võib kahjustada, ning ta isegi ei kaalunud kolmandate isikute huvide kaitseks eeskätt võimalust lubada dokumentidega osaliselt tutvuda ega ka määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 4 sõnaselgelt ette nähtud menetlust.

62 Viiendaks jagab API komisjoni arvamust, et dokumendid, mis on institutsioonide valduses ainuüksi kohtumenetluse otstarbel, ei ole määruse nr 1049/2001 kohaldamisalast välja jäetud. Eelkõige seoses protsessuaalse võrdsuse põhimõttega väidab API, et oma seisukohtade avaldamisega ei muutu kohtuvaidluse poole seisukord tegelikult ebasoodsamaks ja poolte seisukorra teatav asümmeetria on juba üksnes määruse nr 1049/2001 rakendamise vältimatu ja vajalik tagajärg. Igal juhul on osaline juurdepääs kirjalikele seisukohtadele alati võimalik ja seda tuleb alati eelistada juurdepääsu täielikule keelamisele.

63 Kuuendaks ja viimaseks ei oma eespool viidatud kohtuotsus Madalmaad ja van der Wal *vs*. komisjon, millele komisjon tugineb, käesolevas asjas mingit tähtsust, kuna tegu ei ole põhimõttelise kohtuotsusega, mis lubaks kehtestada teatud erilist liiki dokumentidele üldise juurdepääsukeelu.

b) Euroopa Kohtu hinnang

64 Alustuseks tuleb tagasi lükata Ühendkuningriigi väide, et Üldkohus tegi otsuse *ultra petita*, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82 märkis, et „pärast kohtuistungi toimumist on komisjonil kohustus hinnata konkreetselt igat taotletud dokumenti, et tuvastada just selle sisust lähtuvalt, kas seda võib avalikustada või kahjustaks selle avalikustamine asjaomast kohtumenetlust".

65 Seoses sellega olgu meenutatud, et kuigi otsus tuleb teha üksnes poolte nõuete kohta, mis moodustavad vaidluse raamistiku, ei pea kohus piirduma üksnes argumentidega, mille pooled on esitanud oma väidete põhjendamiseks, vastasel korral võib ta sattuda olukorda, kus ta on sunnitud oma otsuses tuginema vääratele õiguslikele kaalutlustele (27. septembri 2004. aasta määrus kohtuasjas C-470/02 P: UER *vs*. M6 jt, punkt 69).

66 Antud juhul jõudis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82 esitatud järeldusele vaid seeläbi, et ta analüüsis API tühistamishagi põhjendamiseks esitatud argumente, mis käsitlevad määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande rikkumist. Ilmneb niisiis, et see punkt sisaldab üksnes mõttekäiku, mille tulemusena Üldkohus lükkas tagasi talle esitatud API väite.

67 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ei luba ainuüksi selline mõttekäik järeldada, et Üldkohus kaldus vaidluse esemest kõrvale ja tegi otsuse *ultra petita* (vt selle kohta 19. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-252/96 P: parlament *vs.* Gutiérrez de Quijano y Lloréns, EKL 1998, lk I-7421, punkt 34, samuti eespool viidatud kohtumäärus UER *vs.* M6 jt, punkt 74).

68 Pärast neid täpsustusi tuleb seoses argumentidega, mis komisjon käesoleva väite põhjendamiseks esitas, meenutada, et kooskõlas määruse nr 1049/2001 põhjendusega 1 avaldub selles määruses Amsterdami lepinguga EL lepingusse lisatud artikli 1 teises lõigus talletatud tahe tähistada uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomises, kus otsused tehakse nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik. Nagu on meenutatud määruse põhjenduses 2, on avalikkuse õigus tutvuda institutsioonide dokumentidega seotud institutsioonide demokraatliku iseloomuga (1. juuli 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-39/05 P ja C-52/05 P: Rootsi ja Turco *vs.* nõukogu, EKL 2008, lk I-4723, punkt 34).

69 Selle tagamiseks on määrusega nr 1049/2001 seatud eesmärk, nagu nähtub määruse põhjendusest 4 ja artiklist 1, anda üldsusele võimalikult laiaulatuslik juurdepääs institutsioonide dokumentidele (vt 1. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-266/05 P: Sison *vs.* nõukogu, EKL 2007, lk I-1233, punkt 61; 18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-64/05 P: Rootsi *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-11389, punkt 53; eespool viidatud kohtuotsus Rootsi ja Turco *vs.* nõukogu, punkt 33, ja 29. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-139/07 P: komisjon *vs.* Technische Glaswerke Ilmenau, EKL 2010, lk I-5885, punkt 51).

70 Sellegipoolest võib seda õigust teatud avalikest või erahuvidest lähtudes piirata (eespool viidatud kohtuotsused Sison *vs.* nõukogu, punkt 62, ja komisjon *vs.* Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 53).

71 Osutatud määruse artiklis 4 on kooskõlas põhjendusega 11 täpsustatud, et institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks mõnd selle artikliga kaitstud huvi.

72 Seega kui komisjon otsustab keelata juurdepääsu dokumendile, mille avalikustamise taotlus on talle esitatud, on ta üldjuhul kohustatud selgitama küsimust, kuidas juurdepääs sellele dokumendile võib konkreetselt ja tegelikult kahjustada huve, mida kaitseb määruse nr 1049/2001 artiklis 4 sätestatud erand, millele see institutsioon tugineb (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Rootsi ja Turco *vs*. nõukogu, punkt 49, ja komisjon *vs*. Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 53).

73 Kuna need erandid teevad erandi üldsuse võimalikult laiaulatuslikust juurdepääsust dokumentidele, tuleb neid mõistagi tõlgendada ja kohaldada täht-tähelt (eespool viidatud kohtuotsused Sison *vs*. nõukogu, punkt 63; Rootsi *vs*. komisjon, punkt 66, ning Rootsi ja Turco *vs*. nõukogu, punkt 36).

74 Erinevalt sellest, mida väidab API, nähtub Euroopa Kohtu praktikast siiski, et asjaomane institutsioon võib võtta selles osas aluseks teatud liiki dokumentidele kohaldatavad üldised eeldused, kuna ühesuguste dokumentide avalikustamise taotluste suhtes saab kohaldada sarnaseid üldist laadi kaalutlusi (vt eespool viidatud kohtuotsused Rootsi ja Turco *vs*. nõukogu, punkt 50, ning komisjon *vs*. Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 54).

75 Käesolevas asjas ei ole ükski pool vaidlustanud Üldkohtu järeldust, mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 ja mille kohaselt komisjon on seisukohad, millele taotleti juurdepääsu, koostanud poolena kolmes vahetult Euroopa Kohtus alustatud

menetluses, mis olid vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäeval veel pooleli, ning seetõttu võib kõik need seisukohad lugeda ühte dokumendikategooriasse kuuluvaks.

76 Seega tuleb kontrollida, kas üldist laadi kaalutlustest lähtudes saab järeldada, et komisjonil oli õigus tugineda eeldusele, et nende seisukohtade avalikustamine kahjustab kohtumenetlust, olemata kohustatud hindama konkreetselt iga dokumendi sisu.

77 Seoses sellega tuleb kõigepealt märkida, et kohtumenetluse käigus Euroopa Kohtule esitatud seisukohad on väga erilist laadi, kuna need leiavad juba oma olemuselt kasutamist pigem Euroopa Kohtu õigusemõistmises kui komisjoni haldustegevuses, kusjuures viimati nimetatud tegevuses ei ole nõutav samasuguse ulatusega juurdepääs dokumentidele nagu ühenduse institutsiooni seadusandlikus tegevuses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 60).

78 Seisukohad on tegelikult koostatud eranditult kohtumenetluse tarbeks, mille oluliseks osaks need on. Menetluse algatusdokumendiga piiritleb hageja kohtuvaidluse ja just menetluse kirjalikus staadiumis – suuline ei ole kohustuslik – esitavad pooled Euroopa Kohtule dokumendid, mille pinnalt viimane peab langetama kohtuotsuse.

79 Nii aluslepingute asjassepuutuvate sätete sõnastusest kui ka määruse nr 1049/2001 ülesehitusest ja EL selle valdkonna õigusaktide eesmärkidest nähtub, et õigusemõistmine kui selline on nende õigusaktidega kehtestatud dokumentidega tutvumise õiguse kohaldamisalast välja jäetud.

80 Kõigepealt nähtub aluslepingute asjassepuutuvate sätete puhul EÜ artikli 255 sõnastusest väga selgelt, et Euroopa Kohtule ei kohaldata selles artiklis ette nähtud läbipaistvuse tagamise kohustusi.

81 Väljajätmise mõte tuleb veelgi selgemalt esile ELTL artiklist 15, millega on asendatud EÜ artikkel 255 ja millega on läbipaistvuse põhimõtte kohaldamisala küll laiendatud, kuid lõike 3 neljandas lõigus siiski täpsustatud, et Euroopa Kohtule kohaldatakse läbipaistvuse tagamise kohustusi ainult tema haldusülesannete täitmisel.

82 Sellest tuleneb, et Euroopa Kohtu väljajätmine nende institutsioonide hulgast, kellele nimetatud kohustused on pandud EÜ artikliga 255, on põhjendatud just õigusemõistmise olemusega, mida ta on kohustatud teostama vastavalt EÜ artiklile 220.

83 Seda tõlgendust kinnitab lisaks ka määruse nr 1049/2001 ülesehitus, mille õiguslik alus on EÜ artikkel 255 ise. Nimetatud määruse artikli 1 punktis a, mis täpsustab määruse kohaldamisala, on ju Euroopa Kohus tema nimetamata jätmisega välja jäetud nende institutsioonide hulgast, millele kohaldatakse selle määrusega kehtestatud läbipaistvuse tagamise kohustusi, samas kui üks määruse artikli 4 eranditest institutsioonide dokumentidele juurdepääsu osas käsitleb konkreetselt kohtumenetluse kaitset.

84 Seega tuleneb nii EÜ artiklist 255 kui ka määrusest nr 1049/2001, et õigusemõistmise suhtes läbipaistvuse põhimõtte kohaldamise piirid teenivad sama eesmärki, nimelt peavad tagama, et õigust tutvuda institutsioonide dokumentidega teostataks kohtumenetluse kaitset kahjustamata.

85 Selles osas tuleb märkida, et menetluse kaitse nõuab eelkõige, et oleks tagatud protsessuaalse võrdsuse ja hea õigusemõistmise põhimõtete järgimine.

86 Esiteks tuleb protsessuaalse võrdsuse küsimuses toonitada, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 78 sisuliselt esile tõi, et kui komisjoni seisukohtade sisu on avaliku arutelu objektiks, võib nende kohta tehtav kriitika, minnes kaugemale selle tegelikust õiguslikust tähendusest, mõjutada positsiooni, mida institutsioon liidu kohtutes kaitseb.

87 Veel enam, selline olukord võib rikkuda tasakaalu, mis kohtutes vaidluspoolte vahel peab valitsema – tasakaalu, mis on protsessuaalse võrdsuse põhimõtte aluseks –, kui avalikustamise kohustust kohaldatakse ainuüksi institutsiooni suhtes, kelle dokumentidele juurdepääsu taotletakse, mitte kõigi menetluspoolte suhtes.

88 Samuti tuleb selles küsimuses meenutada, et protsessuaalne võrdsus, nagu ka eeskätt võistlevus, on õiglase kohtuliku arutamise mõistest endast tulenevad põhimõtted (vt analoogia alusel 26. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-305/05: Ordre des barreaux francophones et germanophone jt, EKL 2007, lk I-5305, punkt 31; 2. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-89/08 P: komisjon *vs*. Iirimaa jt, EKL 2009, lk I-11245, punkt 50, ja 17. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-197/09 RX-II, M *vs*. Euroopa Ravimiamet uuesti läbivaatamine, EKL 2009, lk I-12033, punktid 39 ja 40).

89 Nagu Euroopa Kohus on juba selgitanud, peab võistlevuse põhimõte teenima iga poole huve liidu kohtus toimuvas menetluses, sõltumata isiku õiguslikust staatusest. Järelikult võivad sellele tugineda ka liidu institutsioonid, kui nad on pooleks niisuguses menetluses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Iirimaa jt, punkt 53).

90 Seega on väär API väide, et komisjon kui avalik-õiguslik asutus ei saa nõuda õigust protsessuaalsele võrdsusele, kuna see õigus on ainult eraõiguslikel isikutel.

91 Nagu väidab API, on kahtlemata just määrus nr 1049/2001 ise see, mis kehtestab läbipaistvuse kohustused üksnes selles loetletud institutsioonidele. Sellegipoolest ei saa asjaolu, et sellised kohustused on kehtestatud ainult asjassepuutuvatele institutsioonidele, tekitada pooleliolevate kohtumenetluste käigus tagajärgi, mis kahjustavad nende menetluslikku seisundit protsessuaalse võrdsuse põhimõtte tähenduses.

92 Teiseks, mis puudutab head õigusemõistmist, siis on õigusemõistmise väljajätmine dokumentidega tutvumise õiguse kohaldamisalast, tegemata vahet menetluse erinevate staadiumide vahel, põhjendatud vajadusega tagada kogu kohtumenetluse vältel poolte vaidluste ja kohtuasja menetleva kohtu otsuse kujunemise segamatu kulgemine.

93 Asjassepuutuvate seisukohtade avalikustamise tagajärjel avaneks võimalus avaldada, isegi kui see toimub ainult üldsuse ettekujutuses, õigusemõistmisele välist survet ja kahjustada vaidluste segamatut kulgu.

94 Seega tuleb tunnustada üldist eeldust, mille kohaselt kohtumenetluses esitatud institutsiooni seisukohtade avalikustamine kahjustab selle menetluse kaitset määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande tähenduses, kuni menetlus on pooleli.

95 Avalikustamine eiraks tegelikult seda liiki dokumentide eripära ja allutaks kohtumenetluse sisulise osa läbipaistvuse põhimõttele. Selle tagajärjel kaotaks Euroopa Kohtu väljajätmine institutsioonide hulgast, kellele kohaldatakse läbipaistvuse põhimõtet kooskõlas EÜ artikliga 255, suures osas oma kasuliku mõju.

96 Lisaks on see eeldus põhjendatud ka Euroopa Liidu Kohtu põhikirjast ja liidu kohtute kodukordadest lähtudes (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 55).

97 Kuigi Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 31 on sätestatud, et kohtuistung on avalik, on põhikirja artikli 20 teise lõigu kohaselt menetlusdokumentide edastamine piiratud: need edastatakse ainult kohtumenetluse pooltele ja institutsioonidele, kelle otsused on vaidlustatud.

98 Samuti ei ole liidu kohtute kodukordades ette nähtud seisukohtade kättetoimetamist teistele isikutele peale menetluse poolte. Täpsemalt sätestavad Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 39, Üldkohtu kodukorra artikkel 45 ja Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorra artikli 37 lõige 1, et hagiavaldus toimetatakse kätte ainult kostjale.

99 Seega tuleb nentida, et ei Euroopa Kohtu põhikiri ega nimetatud kodukorrad ei näe ette kolmandate isikute õigust tutvuda seisukohtadega, mis kohtumenetluse käigus Euroopa Kohtule on esitatud.

100 Seda asjaolu tuleb arvestada määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teises taandes sätestatud erandi tõlgendamisel. Kui kolmandad isikud saaksid määruse nr 1049/2001 alusel need seisukohad kätte, seaks see kahtluse alla liidu kohtute kohtumenetlust reguleerivate kodukordade süsteemi (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 58).

101 Selles osas tuleb toonitada, et API väide, et muud liikmesriikide õigussüsteemid on näinud ette teistsugused lahendused, nimelt selle, et kohtud võimaldavad tutvuda neile esitatud seisukohtadega, ei oma asjas tähtsust. Nagu väidab komisjon ja nagu Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 85 õigesti osutanud, ei näe liidu kohtute kodukorrad ette kolmandate isikute õigust tutvuda menetlusdokumentidega, mis pooled on esitanud kohtukantseleile.

102 Vastupidi, just need kodukorrad, mis jäävad kehtima kõnealuste seisukohtade suhtes, samuti asjaolu, et kodukorrad mitte ainult ei näe ette mingit õigust tutvuda kohtuasja toimikuga, vaid kooskõlas Euroopa Kohtu põhikirja artikliga 31 sätestavad isegi, et kohtuistung võidakse kuulutada kinniseks või et teatud teave, nagu poolte nimed, jäetakse välja, loovad aluse eeldusele, et kõnealuste seisukohtade avalikustamine kahjustab kohtumenetlust (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Technische Glaswerke Ilmenau, punktid 56–58).

103 Nagu Euroopa Kohus on täpsustanud, on tõsi, et selline üldine eeldus ei välista huvitatud isiku õigust tõendada, et antud dokument, mille avalikustamist on taotletud, ei ole selle eeldusega hõlmatud (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Technische Glaswerke Ilmenau, punkt 62). Sellegipoolest ei nähtu vaidlustatud kohtuotsusest, et API oleks käesolevas asjas seda õigust kasutanud.

104 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta leidis, et pärast kohtuistungi toimumist on komisjonil nimetatud eeldust kummutada võivate asjaolude täieliku puudumise korral kohustus hinnata konkreetselt igat taotletud dokumenti, et tuvastada just selle sisust lähtuvalt, kas selle avalikustamine kahjustaks asjaomast kohtumenetlust.

105 Olgu veel märgitud, nagu on täpsustatud käesoleva kohtuotsuse punktis 66, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82 esitatud kaalutlused kujutavad endast üksnes mõttekäiku, mille tulemusena Üldkohus lükkas tagasi talle esitatud API väite. Punkt 82 ei ole aga mingil määral vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni aluseks.

106 Järelikult ei too vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduste selle osa tühistamine kaasa resolutsiooni tühistamist.

2. Teine väide

107 Teise väitega osutab komisjon, keda toetab Ühendkuningriik, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta leidis, et kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki kaitsev erand, mis on sätestatud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes, ei lubanud komisjonil pärast kohtuotsuse kuulutamist EÜ artiklil 226 põhinevas liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses keelata juurdepääsu selles menetluses esitatud seisukohtadele, kui ta ei ole eelnevalt nende dokumentide sisu konkreetselt hinnanud.

a) Poolte argumendid

108 Komisjoni sõnul jättis Üldkohus tähelepanuta asjaolu, et pärast kohtuotsuse tegemist liikmesriigi kohustuste rikkumise asjas võib järgneda täitmise menetlus, mis võib lõppeda mitte ainult uue hagi esitamisega EÜ artikli 228 alusel, vaid ka komisjoni ja tuvastatud rikkumise toime pannud liikmesriigi uue teabevahetusega, et viimane järgiks liidu õigust.

109 Komisjon väidab selles osas, et Üldkohtu argumendid, mille kohaselt EÜ artiklil 228 põhineval hagil on teistsugune ese ja selle esitamine sõltub tulevikus esinevatest ja ebakindlatest sündmustest, on puhtalt formaalsed ega arvesta komisjoni ja liikmesriikide tegelikku dialoogi.

110 Komisjon lisab, et kui ta keelas API juurdepääsu avatud taeva kohtuasjades esitatud seisukohtadele, puutus ta kokku ületamatult keerulise põhimõttelise küsimusega, millega seoses ta oli kohustatud esindama Euroopa Ühendust läbirääkimistel, mida ta pidi pidama samal ajal liikmesriikide ja kolmandate riikidega. Komisjon selgitas Üldkohtu istungil, et tema seisukohtade avalikustamine pärast kohtuotsuse kuulutamist neis asjades kahjustaks läbirääkimisi, mille eesmärk oli lennutransporti käsitleva uue rahvusvahelise lepingu sõlmimine.

111 API leiab seevastu, et apellatsioonkaebuses ei ole selgitatud ei põhjusi, kuidas see, et komisjon avalikustab oma seisukohad pärast seda, kui Euroopa Kohus on teinud otsuse, kahjustab „tegelikku dialoogi" liikmesriikidega, ega seda, miks selline avalikustamine nõrgendab tema „rolli aluslepingute täitmise üle järelevalve teostajana". Kui komisjon ei suuda esitada mõne avalikustamisest tehtud erandi kohaldamist õigustavaid konkreetseid asjaolusid, tuleb seisukohad avalikustada. Igal juhul on see

argument vastuvõetamatu selles osas, milles see piirdub Üldkohtule juba esitatud argumentide kordamisega.

b) Euroopa Kohtu hinnang

112 Teise väitega, mis koosneb kahest osast, heidab komisjon Üldkohtule sisuliselt ette väidetavalt ekslikku järeldust, et dokumendid, mis on seotud komisjoni poolt EÜ artikli 226 alusel liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses läbiviidava uurimisega, ei ole enam hõlmatud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes sätestatud erandiga pärast seda, kui Euroopa Kohus on teinud menetlust lõpetava kohtuotsuse.

113 Väite esimeses osas osutab komisjon, et põhjendused, mille alusel Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 142 järeldas, et komisjon tegi hindamisvea, kui ta keeldus võimaldamast juurdepääsu avatud taeva kohtuasju puudutavatele dokumentidele, on puhtalt formaalsed ega arvesta komisjoni ja liikmesriikide tegelikku dialoogi.

114 Sisuliselt leiab komisjon, et Üldkohus eksis, hinnates EÜ artiklite 226 ja 228 vahel esinevat õiguslikku suhet, alahinnates nende kahe sättega ette nähtud menetluste vahel esineva seose tähtsust kahe seotud kohtuasja kontekstis, mis järgemööda puudutavad sama liikmesriigi samasugust kohustuste rikkumist.

115 Vastupidi sellele, mida väidab API, ei piirdu komisjon esimeses kohtuastmes esitatud argumentide kordamisega, vaid püüab seada kahtluse alla Üldkohtu antud õiguslikku hinnangut.

116 Niipea kui pool vaidlustab selle, kuidas Üldkohus on liidu õigust tõlgendanud või kohaldanud, võib esimeses kohtuastmes kontrollitud õiguslikke asjaolusid apellatsioonimenetluses uuesti arutada. Kui poolel ei oleks võimalik oma apellatsioonkaebuses tugineda Üldkohtus juba esitatud väidetele ja argumentidele, kaotaks apellatsioonimenetlus osaliselt oma mõtte (23. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-234/02 P: Euroopa ombudsman *vs*. Lamberts, EKL 2004, lk I-2803, punkt 75).

117 Sellest tulenevalt on teise väite esimene osa vastuvõetav.

118 Sisu käsitledes tuleb esile tõsta, et kuigi EÜ artiklites 226 ja 228 ette nähtud menetlused teenivad kahtlemata sama eesmärki, st tagavad liidu õiguse tõhusa rakendamise, on sellegipoolest tegu kahe erineva menetlusega, millel on erinev ese.

119 Kui EÜ artikliga 226 kehtestatud menetluse siht on tuvastada, et liikmesriigi tegevusega rikutakse liidu õigust, ja saavutada sellise tegevuse lõpetamine (vt 7. veebruari 1979. aasta otsus liidetud kohtuasjades 15/76 ja 16/76: Prantsusmaa *vs*. komisjon, EKL 1979, lk 321, punkt 27, ja 6. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-456/05: komisjon *vs*. Saksamaa, EKL 2007, lk I-10517, punkt 25), siis EÜ artikliga 228 ette nähtud menetluse ese on palju piiratum: püütakse vaid motiveerida rikkumise toime pannud liikmesriiki täitma kohtuotsust, millega rikkumine on tuvastatud (12. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-304/02: komisjon *vs*. Prantsusmaa, EKL 2005, lk I-6263, punkt 80).

120 Sellest järeldub, et kui Euroopa Kohus on EÜ artikli 226 alusel tehtud kohtuotsusega kord juba tuvastanud, et liikmesriik on rikkunud oma kohustusi, siis ei ole liikmesriigi

ja komisjoni jätkuvate läbirääkimiste ese enam rikkumise esinemine – selle on Euroopa Kohus juba täpselt tuvastanud –, vaid küsimus, kas EÜ artikli 228 alusel hagi esitamiseks nõutavad tingimused on täidetud.

121 Lisaks tuleb võimaluse kohta, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi lahendatakse vastastikusel kokkuleppel, märkida, et kui Euroopa Kohus on EÜ artikli 226 alusel tehtud kohtuotsusega kord juba rikkumise tuvastanud, ei ole niisugune lahendus selle rikkumise puhul enam võimalik.

122 Neil asjaoludel tuleb järeldada, et Üldkohus ei ole rikkunud ühtki õigusnormi, kui ta leidis, et ei saa eeldada, et nende seisukohtade avalikustamine, mis on esitatud EÜ artikli 226 alusel kohtuotsuse tegemiseni viinud menetluses, kahjustab uurimist, mis võib lõppeda menetluse alustamisega EÜ artikli 228 alusel.

123 Eeltoodut arvestades tuleb komisjoni teise väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

124 Väite teises osas leiab komisjon, et avatud taeva kohtuasju puudutavate dokumentide avalikustamine oleks isegi pärast seda, kui Euroopa Kohus oli neis kohtuasjades otsuse langetanud, kahjustanud läbirääkimisi lennutransporti käsitleva uue rahvusvahelise lepingu sõlmimise üle, mida ta vaidlusaluse otsuse tegemise ajal pidas ühenduse nimel nii liikmesriikide kui ka kolmandate riikidega.

125 Selles osas piisab märkusest, et kuigi komisjon oma apellatsioonkaebuses väidab, et ta rõhutas seda asjaolu Üldkohtu istungil, ei nähtu vaidlusalusest kohtuotsusest – mida

komisjon selles küsimuses ei ole vaidlustanud –, et see institutsioon oleks vaidlusaluses otsuses või Üldkohtus tuginenud vajadusele hoida asjaomaseid dokumente konfidentsiaalsena, et vältida nende läbirääkimiste kahjustamist, mida ta nimetatud lepingu sõlmimiseks pidas.

126 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et kui lubada poolel esitada esmakordselt Euroopa Kohtus väiteid ja argumente, mida ta ei ole esitanud Üldkohtus, saaks ta õiguse Üldkohtus arutatud asjaga võrreldes laiendada kohtuasja ulatust Euroopa Kohtus, kellel on apellatsioonimenetluses piiratud pädevus. Apellatsioonimenetluses piirdub Euroopa Kohtu pädevus seega esimeses kohtuastmes arutatud väidetele ja argumentidele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega (vt 30. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-266/97 P: VBA *vs.* VGB jt, EKL 2000, lk I-2135, punkt 79, ja 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-167/04 P: JCB Service *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-8935, punkt 114, ning selle kohta 21. jaanuari 2010. aasta määrus kohtuasjas C-150/09 P: Iride ja Iride Energia *vs.* komisjon, punktid 73 ja 74).

127 Kuna see osa väitest tuleb niisiis tunnistada vastuvõetamatuks, on teine väide sellisena osalt põhjendamatuse ja osalt vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükatud.

3. Kolmas väide

a) Poolte argumendid

128 Kolmanda väitega osutab komisjon, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta tõlgendas kohtumenetlust kaitsvat erandit nii, et institutsioonid on kohustatud üksikjuhtude

kaupa hindama isegi neid juurdepääsutaotlusi, mis puudutavad lõpetatud kohtuasjades esitatud seisukohti, kui need kohtuasjad on seotud alles poolelioleva menetlusega. Kuna Üldkohus otsustas, et komisjon võis keelduda oma seisukohtade avalikustamisest, kui need ei ole veel kohtuistungil arutusel olnud, siis oleks ta ju pidanud lähtuma samadest kaalutlustest nende dokumentide avalikustamise taotluste puhul, mis on esitatud lõpetatud kohtuasjades, kuid seotud muude alles pooleliolevate kohtuasjadega. See oleks põhjendatud seda enam, kui lõpetatud menetluse ja alles poolelioleva seotud menetluse pooled ei ole samad.

129 API väidab selles küsimuses, et osaline või täielik juurdepääs lõpetatud kohtuasjas esitatud seisukohtadele ei mõjuta komisjoni võimet kaitsta end hilisemas, alles pooleliolevas kohtuasjas, isegi kui need kaks kohtuasja on omavahel seotud.

b) Euroopa Kohtu hinnang

130 Alustuseks tuleb nentida, et kuigi käesoleva kohtuotsuse punktides 68–104 selgitatud põhjustel eeldatakse, et pooleliolevas kohtumenetluses esitatud seisukohtade avalikustamine kahjustab menetluse kaitset ja seda tulenevalt asjaolust, et seisukohad moodustavad aluse, millel põhineb Euroopa Kohtu õigusemõistmine, on see teisiti juhul, kui kõnesolev menetlus on kohtuotsusega lõpetatud.

131 Viimasel juhul ei saa ju enam eeldada, et seisukohtade avalikustamine kahjustab Euroopa Kohtu õigusemõistmist, kuna see tegevus on pärast menetluse lõpetamist lõppenud.

132 Kindlasti ei saa välistada, nagu väidab komisjon, et lõpetatud, kuid alles poolelioleva kohtuasjaga seotud kohtuasja puudutavate seisukohtade avalikustamine võib tekitada viimase menetluse kahjustamise ohu, eriti kui pooled ei ole samad mis lõpetatud menetluses. Sellises olukorras, kui komisjon on mõlemas menetluses kaitsnud oma õiguslikku positsiooni samade argumentidega, võib ju nende argumentide avalikustamine poolelioleva menetluse vältel seda menetlust ohustada.

133 See oht sõltub aga paljudest teguritest, eeskätt mõlemas menetluses esitatud argumentide sarnasuse astmest. Kui komisjoni seisukohad korduvad vaid osaliselt, võib osaline avalikustamine olla piisav, et hoida ära igasugune poolelioleva menetluse kahjustamise oht.

134 Neil asjaoludel saab ainult taotletavate dokumentide konkreetne hindamine vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 72 meenutatud kriteeriumidele võimaldada komisjonil kindlaks teha, kas nende avalikustamisest võib keelduda määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande alusel.

135 Sellest järeldub, et Üldkohus leidis sisuliselt õigesti, et kaitstud huvide kahjustamise ohtu, mida see säte nõuab, ei saa eeldada ainuüksi kohtumenetluste omavahelise seose esinemise põhjal.

136 Kuna kolmas väide ei saa seega olla vastuvõetav, tuleb komisjoni apellatsioonkaebus kohtuasjas C-532/07 P tervikuna rahuldamata jätta.

B – *Rootsi Kuningriigi (kohtuasi C-514/07 P) ja API (kohtuasi C-528/07 P) esitatud apellatsioonkaebused*

137 Kui kohtuasi C-532/07 P puudutab esiteks juurdepääsu seisukohtadele, mis on esitatud kohtumenetlustes, milles komisjoni otsuse tegemise ajaks oli kohtuistung juba toimunud, ja teiseks juurdepääsu seisukohtadele, mis on esitatud lõpetatud kohtumenetlustes, mille ese on kas liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mille osas kostjaks oleva liikmesriigi tegevus ole veel liidu õigusega kooskõlla viidud, või mis on tihedalt seotud muude pooleliolevate menetlustega, siis kohtuasjade C-514/07 P ja C-528/07 P ese on juurdepääs seisukohtadele, mis on esitatud kohtumenetlustes, milles komisjoni otsuse tegemise ajaks ei olnud kohtuistungit veel toimunud.

138 Rootsi Kuningriik, keda toetavad Taani Kuningriik ja Soome Vabariik, samuti API põhjendavad oma apellatsioonkaebusi vastavalt kahe ühesuguse väitega: esiteks on rikutud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teist taanet ja teiseks sama määruse artikli 4 lõike 2 lõpus sätestatut.

1. Esimene väide

a) Poolte argumendid

139 Selle väitega osutavad Rootsi Kuningriik ja API sisuliselt, et Üldkohus on vääralt tõlgendanud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teist taanet, mis näeb ette kohtumenetlust kaitsva erandi, kuna ta leidis, et kui juurdepääsutaotlus puudutab komisjoni

seisukohti, mis on esitatud liidu kohtutele kohtumenetluses, mis ei ole veel jõudnud kohtuistungi staadiumi, siis on institutsioonil õigus põhistada avalikustamisest keeldumist selle erandiga, ilma et ta oleks kohustatud konkreetselt hindama iga temalt taotletava dokumendi sisu.

140 Rootsi Kuningriik ja API selgitavad seda väidet põhjendades kõigepealt, et Üldkohus tõlgendas laiendavalt erandit, mida sellisena oleks pidanud tõlgendama ainult kitsendavalt. Rootsi valitsus lisab, et selline tõlgendus ei ole kooskõlas ka määruse nr 1049/2001 eesmärgiga, mille kohaselt tuleb tagada üldsuse võimalikult laiaulatuslik juurdepääs liidu institutsioonide valduses olevatele dokumentidele.

141 Taani Kuningriik väidab omakorda, et Rootsi valitsuse viimane argument on veelgi kaalukam, kui võtta arvesse eespool viidatud kohtuotsust Rootsi ja Turco *vs.* nõukogu, milles Euroopa Kohus esitas kriteeriumid, mida institutsioonid peavad järgima, kui nad keelavad juurdepääsu dokumentidele määruse nr 1049/2001 artiklis 4 sätestatud erandite alusel, täpsustades selle kohtuotsuse punktis 35, et taotletavate dokumentide konkreetne hindamine on alati vajalik.

142 Seejärel leiab API, et Üldkohus tegi eksliku järelduse, et juurdepääs komisjoni seisukohtadele võib asetada komisjoni töötajad – kuid mitte teiste menetluspoolte esindajad – välise „kriitika ja vastuväidete" surve alla. Igal juhul ei olnud komisjonil, vastupidi sellele, mis tuleneb vaidlustatud kohtuotsuse punktist 80, mingit õigust kaitsta oma huve „ilma igasuguste väliste mõjutusteta". Lisaks eiras Üldkohus olulist tõsiasja, et muudes õigussüsteemides võimaldatakse tutvuda kohtutele esitatud seisukohtadega

menetluse igas staadiumis. Lõpuks eksis Üldkohus, kui ta tugines vajadusele kaitsta selle otsuse kasulikku mõju, millega võib kuulutada kohtuistungi kinniseks.

143 Komisjon väidab vastuseks neile argumentidele, et määrus nr 1049/2001 ei näe ette absoluutset läbipaistvust ja seega ei ole selle eesmärgiga tagada dokumentidega tutvumise õiguse võimalikult laiaulatuslik toime vastuolus sellise õiguse üldpõhimõtte arvestamine nagu kohtumenetluse nõuetekohase toimimise ja hea õigusemõistmise kaitse.

144 Komisjon, keda toetab selles küsimuses Ühendkuningriik, leiab, et selle põhimõttega läheks vastuollu nõuda institutsioonilt, et ta viiks läbi konkreetse ja individuaalse hindamise iga dokumendi puhul, millele juurdepääsu temalt taotletakse, kui on ilmselge, et dokument kuulub mõne määruses nr 1049/2001 ette nähtud erandi kohaldamisalasse eelkõige dokumendi olemuse või erilise olustiku tõttu, milles see on välja töötatud.

b) Euroopa Kohtu hinnang

145 Selle väitega osutavad API ja Rootsi Kuningriik, et Üldkohus on rikkunud õigusnorme, kui ta tõlgendas määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teist taanet nii, et institutsioonidel on õigus, eelnevalt iga üksikjuhtu konkreetselt hindamata, keelata juurdepääs seisukohtadele, mis on esitatud pooleliolevas kohtumenetluses, mis ei ole veel jõudnud kohtuistungi staadiumi.

146 Selles küsimuses on piisav, kui nentida, et käesoleva kohtuotsuse punktides 68–104 selgitatud põhjustel võib komisjon tugineda eeldusele, et pooleliolevas kohtumenetluses esitatud seisukohtade avalikustamine kahjustab menetlust nimetatud määruse artikli 4 lõike 2 teise taande tähenduses, ning et ta võib seega kogu selle menetluse kestel keelduda rahuldamast juurdepääsutaotlusi, mis puudutavad selliseid dokumente, olemata kohustatud neid konkreetselt hindama.

147 Sellest tulenevalt ei saa samadel põhjustel pidada põhjendatuks tõlgendust, mida kaitsesid Rootsi Kuningriik ja API käsitletava väite raames ja mille kohaselt see säte ei luba komisjonil selliselt keelduda enne kohtuistungi kuupäeva.

148 Sellest tulenevalt tuleb kohtuasjades C-514/07 P ja C-528/07 P apellatsioonkaebuse esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

2. Teine väide

a) Poolte argumendid

149 Selle väitega heidavad Rootsi Kuningriik ja API ette, et Üldkohus rikkus määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 lõpus sätestatut, kui ta leidis, et üldsuse üldine huvi saada teavet poolelioleva kohtumenetluse kohta ei saa olla ülekaalukas üldine huvi

selle sätte tähenduses. Lisaks on API arvamusel, et Üldkohus ei kaalunud omavahel seda huvi ja nende menetluste kaitse huvi, nagu ta oleks pidanud tegema. Selle kohta märgib Rootsi Kuningriik, et kaalumine, erinevalt sellest, mida leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 99, tuleb alati läbi viia nende dokumentide konkreetsest sisust lähtudes, mille avalikustamist taotletakse.

150 Komisjoni sõnul seevastu on Üldkohus asja lahendanud kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga, kinnitades, et ülekaalukas üldine huvi, millest lähtudes tuleb dokumendid nimetatud sätte kohaselt avalikustada, on põhimõtteliselt erinev määruse nr 1049/2001 aluseks olevast läbipaistvuse üldpõhimõttest.

151 Ühendkuningriik lisab, et käesolev väide sai alguse vaidlustatud kohtuotsuse väärast mõistmisest, kuna selle punktidest 97–99 nähtub, et tegelikult Üldkohus mitte ainult tunnustas, et asjas esinevaid huve on vaja kaaluda, vaid ta ka kaalus neid ise.

b) Euroopa Kohtu hinnang

152 Alustuseks tuleb nentida, et pärast seda, kui Üldkohus kuulutas, et ülekaalukas üldine huvi, mida on nimetatud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 lõpus, peab olema põhimõtteliselt erinev selle määruse aluseks olevast läbipaistvuse põhimõttest, täpsustas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97, et kui juurdepääsu taotleja ei tugine ühelegi läbipaistvuse põhimõtetest erinevale üldisele huvile, siis ei tähenda see asjaolu siiski automaatselt, et esinevaid huvisid ei olegi vaja kaaluda. Üldkohus leiab

tegelikult, et „nendele samadele põhimõtetele tuginemine võib juhtumi eriomaseid asjaolusid arvestades osutuda kaugelt kaalukamaks, kui seda on vajadus kaitsta vaidlusaluseid dokumente".

153 Seega on väär Rootsi Kuningriigi ja API väide, mille kohaselt Üldkohus välistas selle, et läbipaistvuse huvi võib olla ülekaalukas üldine huvi selle sätte tähenduses.

154 Seejärel, nagu väidavad komisjon ja Ühendkuningriik, kaalus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 98 ja 99 omavahel läbipaistvuse huvi ja seda huvi, mis teenib kohtumenetluse nõuetekohase toimimise igasuguse välise mõjutamise ärahoidmise eesmärki.

155 Niisiis on API argument, et Üldkohus jättis kaalumise tegemata, samuti alusetu.

156 Lõpuks tuleb seoses Rootsi Kuningriigi argumendiga, et Üldkohus ei viinud kaalumist läbi nõuetekohaselt, kuna ta ei võtnud arvesse asjaomaste dokumentide sisu, toonitada, et Üldkohtu sõnul tuleb seda teha vaid siis, kui konkreetse juhtumi asjaoludel võib järeldada, et läbipaistvuse põhimõttel on eriline tähtsus, nii et see põhimõte võib osutuda ülekaalukaks üldiseks huviks, mis võib olla olulisem vaidlusaluste dokumentide kaitse vajadusest ja seega õigustada nende avalikustamist kooskõlas määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 lõpus sätestatuga.

157 Isegi kui eeldada, et selle alusega võib dokumentide avalikustamist põhjendada, samas kui tuleb eeldada, et see kahjustab mõnda huvi, mida kaitsevad määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 2 sätestatud erandnormid, tuleb sedastada, et vaidlustatud kohtuotsuse punktist 95 nähtuvalt piirdus API väitega, et üldsuse õigus saada teavet ühenduse õiguse oluliste küsimuste kohta, näiteks konkurentsivaldkonna kohta, aga ka suurt poliitilist huvi pakkuvate küsimuste kohta, mis on tõsi liikmesriigi kohustuste rikkumise hagide puhul, kaalub üles kohtumenetluste kaitse.

158 Niivõrd üldist laadi kaalutlustest lähtudes ei saa siiski kindlaks teha, kas läbipaistvuse põhimõttel oli antud juhul mingis suhtes eriline tähtsus, mis oleks võinud kaaluda üles kõnealuste dokumentide avalikustamisest keeldumist õigustavad põhjused.

159 Neil asjaoludel on Üldkohus põhjendatult järeldanud, et huvi, millele API osutas, ei saanud õigustada asjassepuutuvate seisukohtade avalikustamist, ja et mingit dokumentide sisu konkreetset hindamist ei olnud käesoleval juhul seega vaja läbi viia.

160 Kõike eeltoodut silmas pidades ei saa nõustuda ka teise väitega.

161 Seega tuleb tervikuna rahuldamata jätta nii Rootsi Kuningriigi apellatsioonkaebus kohtuasjas C-514/07 P kui ka API apellatsioonkaebus kohtuasjas C-528/07 P.

VII – Kohtukulud

162 Kodukorra artikli 122 esimene lõik näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse. Sama kodukorra artiklis 69, mida artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on lõikes 2 sätestatud, et kohtuvaidluse kaotanud pool on kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Nimetatud artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetlusse astuvad liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud.

163 Kuna Rootsi Kuningriik on kohtuvaidluse kohtuasjas C-514/07 P esitatud apellatsioonkaebuse väidete ja nõuete üle kaotanud, tuleb selle menetluse kulud temalt välja mõista vastavalt komisjoni nõuetele.

164 Kuna API on kohtuvaidluse kohtuasjas C-528/07 P esitatud apellatsioonkaebuse väidete ja nõuete üle kaotanud, tuleb selle menetluse kulud temalt välja mõista vastavalt komisjoni nõuetele.

165 Kuna komisjon on kohtuvaidluse kohtuasjas C-532/07 P esitatud apellatsioonkaebuse väidete ja nõuete üle kaotanud, tuleb selle menetluse kulud temalt välja mõista vastavalt API nõuetele.

166 Apellatsioonimenetlusse astunud liikmesriigid kannavad ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebused rahuldamata.

2. Mõista Euroopa Komisjoni kohtukulud seoses apellatsioonkaebusega kohtuasjas C-514/07 P välja Rootsi Kuningriigilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud selles menetluses.

3. Mõista Euroopa Komisjoni kohtukulud seoses apellatsioonkaebusega kohtuasjas C-528/07 P välja Association de la presse internationale ASBL-ilt (API), kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud selles menetluses.

4. Mõista Association de la presse internationale ASBL-i (API) kohtukulud seoses apellatsioonkaebusega kohtuasjas C-532/07 P välja Euroopa Komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud selles menetluses.

5. Taani Kuningriik, Soome Vabariik ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik kannavad ise oma kohtukulud.

Allkirjad